

Asia: VN/26268/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi vesihuoltolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Huomiot pykälästä (luonnos laiksi vesihuoltolain muuttamisesta) ja säännöskohtaisista perusteluista (luku 7)

-

Huomiot muista hallituksen esityksen kohdista

-

Muut huomiot

Suomen Omakotiliitto ry kiittää maa- ja metsätalousministeriötä mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle vesihuoltolain muuttamisesta.

Omakotiliitto edustaa pientalo- ja vapaa-ajanasukkaita, ollen alan ainoa valtakunnallinen edunvalvoja. Omakotiliitto on sitoutumaton ja yleishyödyllinen kansalaisjärjestö, jossa on jäseniä lähes 70 000 (kotitaloutta), jotka kuuluvat noin 230 paikalliseen jäsenyhdistykseen. Tarjoamme monipuolisia palveluita, neuvontaa (kuten rakentaminen, energia-asiat, lakineuvonta, pihaneuvonta) sekä tietoa asumiseen liittyvästä lainsäädännöstä. Omakotiliitto nostaa esille muutaman huolenaiheen mahdollisista haittavaikutuksista pientalo- ja vapaa-ajan asukkaille.

Yhteenvedona Omakotiliitto toteaa kannattavansa esitystä, että vesihuolto säilyy julkisessa omistuksessa ja määräysvallassa. Suomen vesihuolto ei saa päätyä yksityisten kaupallisten toimijoiden käsiin. Vesihuollon päämääränä tulee olla yleinen etu eikä voitontavoittelu. Puhdas vesi on välttämätön ja elintärkeä luonnonvara, johon jokaisen suomalaisen täytyy voida luottaa. Kansalaisten oikeus kohtuuhintaiseen, riittävään, laadukkaaseen ja turvalliseen vesihuoltoon tulee turvata kaikissa tilanteissa. Kotimaisuus on strateginen etu, joka varmistaa vesivarojen ja niiden hallinnan pysymisen kansallisissa käsissä. Ilmastokysymyksiä huomioiminen ja ympäristöystävällisyys tuovat asukkaille turvaa ja varmuutta myös vesihuollon järjestämisessä pitkällä aikavälillä.

Vesihuollon säilyttäminen julkisessa omistuksessa

Pientalo- ja vapaa-ajan asukkaita on huolestuttanut keskustelu vesilaitosten yksityistämisestä. Omakotiliitto katsoo, että vesihuoltolaitosten säilyttäminen julkisessa omistuksessa varmistaa, että niiden toiminta perustuu kansalliseen etuun, eikä kansainvälisten sijoittajien tai yksityisten toimijoiden lyhyen aikavälin voitontavoitteluun, joka voi myös lisätä riskejä ja johtaa hintojen nousuun.

Liittymisvelvollisuuden selkeyttäminen

Omakotiliitto pitää hyvänä esityksen tavoitetta selkeyttää kiinteistöjen velvollisuuksia liittyä vesihuoltolaitoksen verkostoon ja kunnan vastuualueen laajentamista. Tämä aiheuttaa kuitenkin huolta haja-asutusalueiden asukkailla, joilla ei ole tarvetta tai halua liittyä keskitetyn vesihuollon piiriin. Esimerkkinä kiinteistöt, joilla on jo toimivat ja kunnossa olevat vesihuollon järjestelmät omatoimisesti toteutettuna, kuten oma kaivo ja jätevesijärjestelmä. Näille kiinteistönomistajille pakollinen liittyminen vesihuoltolaitoksen verkostoon ei tuo lisäarvoa vaan aiheuttaa lisäkustannuksia, kuten liittymismaksut, vaikka nykyinen ratkaisu olisi riittävä.

Pientalo- ja vapaa-ajan asukkaiden kannalta on tärkeää, että liittämisvelvollisuus perustuu todelliseen tarpeeseen eikä näissäkään tilanteissa aiheuta kohtuuttomia kustannuksia niille kiinteistöille, jotka ovat jo panostaneet toimiviin ja ympäristöystävällisiin omatoimisiin ratkaisuihin. Velvollisuutta tulisi lieventää niillä alueilla, joissa kiinteistöjen vesihuolto on jo hyvin hoidettu.

Vesihuoltolaitosten talouskestävyys

Omakotiliitto pitää hyvänä, että huolehditaan vesilaitosten talouden kestävydestä. Perittävien maksujen tulee olla kohtuullisia, samalla huolehtien pitkällä aikavälillä, että investoinnit ja toiminnan kustannukset voidaan kattaa. Tällä vältetään yhtäkkiset korotuksia vesihuoltomaksuihin. Pientaloasukkaiden taloudelliseen kantokykyyn kohdistuu paineita erityisesti energian ja asumisen kustannusten nousun vuoksi, joten nopeat korotukset heikentävät kotitalouksien asemaa ja mahdollisuutta varautua korotuksiin. Vesihuoltomaksujen korotukset voivat olla kohtuuttomia erityisesti pienituloisille kotitalouksille tai vapaa-ajan asukkaille, joiden vedenkulutus on vähäistä ja jotka eivät käytä palveluja samalla intensiteetillä kuin vakituiset asukkaat. Lisäksi korotukset voivat olla epäoikeudenmukaisia, jos ne perustuvat suurten investointien tarpeisiin alueilla, joilla asukastiheys ja sitä kautta vedenkäyttö on alhaista.

Vesihuoltolaitosten rakennemuutos

Esityksen mukaan suunnitellaan vesihuoltolaitosten rakennemuutosta ja alueellisen yhteistyön kehittämistä. Pienten vesihuoltolaitosten, jotka saattavat tuntea paremmin paikalliset tarpeet ja olosuhteet, yhdistäminen voi johtaa suurempiin hallinnollisiin ja toiminnallisiin yksiköihin Riskinä on paikallisen päätöksenteon heikkeneminen ja asiakkaiden tarpeisiin joustamattomammat palvelut. Riskinä on myös hintatason nousu, jos laajemman alueen hallinnan takia kustannukset jakautuvat aiempaa epätasaisemmin joidenkin asukkaiden osalta.

Vesihuollon järjestäminen ympäristöystävällisesti

Esityksen tavoitteena on myös parantaa vesihuollon ympäristöystävällisyyttä ja ilmastonmuutokseen varautumista. Ilmastonmuutoksen myötä äärimmäiset sääolosuhteet, kuten tulvat ja kuivuusjaksot, voivat vaikuttaa veden saatavuuteen ja laatuun. Pientaloasukkaat hyötyvät siitä, että vesihuolto on järjestetty niin, että se kestää ilmastonmuutoksen vaikutukset ja varautuu esimerkiksi kuivakausien veden puutteeseen tai tulvien aiheuttamiin saasteongelmiin. Kestävä vesihuolto tukee myös kiinteistöjen arvoa pitkällä aikavälillä, kun veden saatavuus ja laatu on taattu tulevaisuudessa. Tämä on tärkeää erityisesti heille, jotka asuvat alueilla, joilla vesihuollon infrastruktuuri on haavoittuvainen. Huomioimalla nämä seikat voidaan varmistaa parempaa veden laatua ja turvallisuutta myös näille kotitalouksille.

Muita huomioita

Omakotiliitto toteaa, että vesihuoltosuunnitelman kehittämisvelvoite on kannatettava asia, mutta on huolehdittava, ettei se johda lisääntyneeseen byrokraatiaan ja kohtuuttomiin lisämaksuihin. Pientalo- ja vapaa-ajan asukkaiden vesihuoltomaksut eivät saa nousta. On myös varmistettava, että pientalo- ja vapaa-ajan asukkaat osallistetaan mukaan suunnitelmien laatimiseen, jotta heidän etunsa ja tarpeensa tulee huomioiduksi suunnitelmissa. Esimerkiksi haja-asutusalueiden kiinteistöjen omatoimisesti järjestetty vesihuolto tunnustetaan yhtä tärkeänä ja mahdollisena kuin keskitetyt ratkaisut. Suunnitelman pitää myös olla joustava ja ottaa huomioon paikalliset olosuhteet.

Omakotiliitto muistuttaa, että viestintä on keskeisessä roolissa. Vesihuoltolaitosten on huolehdittava uudistuksesta tiedottamisen lisäksi riittävästä ja viiveettömistä viestintätavoista esimerkiksi häiriötilanteissa. Pientalo- ja vapaa-ajan asukkaiden näkökulmasta tämä voi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että kriittisissä vesihuoltotilanteissa, kuten veden saastumisessa tai katkoissa, on varmistettava nopea ja mahdollisimman suora tiedonkulku. Tällä estetään asukkaiden olosuhteiden heikkeneminen ja mahdolliset terveysriskit.

Jatkamme mielellämme yhteistyötä tässä erittäin tärkeässä aiheessa.

Kunnioitavasti

Suomen Omakotiliitto ry

Marju Silander

toiminnanjohtaja

Ari Rehnfors

puheenjohtaja

Silander Marju
Suomen Omakotiliitto ry